

2008:102

Restaurering av gavlar på Hovbeslagsskolan, Alnarp

Antikvarisk kontroll, 2008

Mia Jungskär

Rapport 2008:102

Restaurering av gavlar på Hovbeslagsskolan, Alnarp

Antikvarisk kontroll, 2008

Alnarp 1:60

Lomma socken, 1297

Lomma kommun

Skåne län

Mia Jungskär

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.m.se

© 2008 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2008:102
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Lagningar på sydvästra gaveln, foto Mia Jungskär
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

RESTAURERING AV GAVLAR PÅ HOVBESLAGSSKOLAN, ALNARP

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	6
Utförda åtgärder	6
Avvikelser från arbetshandlingar	7
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	7
Iakttagelser under restaureringen	8
Fotobilaga 1 - Nordvästra gaveln	9
Fotobilaga 2 - Nordöstra gaveln	11
Fotobilaga 3 - Sydvästra gaveln	12
Fotobilaga 4 - Sydöstra gaveln	13

Lomma kommun ligger i västra Skåne.

Karta över Alnapsområdet, Hovbeslagsskolan markerad med rött

Bild 1: Hovbeslagsskolan från nordost, foto vid slutbesiktning.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Under hösten/vintern 2008 genomfördes timmerlagningar och målningsarbeten gällande gavelpartierna på Hovbeslagsskolan i Alnarp. Rötskadat virke ersattes med nytt likvärdigt av furu. Gavelsnickerierna målades med röd linoljefärg lika befintlig kulör.

Administrativa uppgifter

Objekt	Hovbeslagsskolan
Socken	Lomma socken
Kommun	Lomma kommun
Arbetshandlingar	Åtgärdsbeskrivning 2007-02-14, Wigot Konsult AB
Länsstyrelsens beslut	2007-08-02
Byggherre/beställare	Akademiska hus, Berit Christenson
Bygglédare/arkitekt	Mikael Persson, Wigot Konsult AB
Entreprenörer	Byggsystem i Skåne AB
Underentreprenör	Carl Fredrik Jönssons måleri i Staffanstorp
Antikvarisk kontrollant	Regionmuseet Kristianstad, Mia Jungskär
Byggnadstid	September - december 2008
Slutbesiktning	2008-12-12

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Hovbeslagsskolan uppfördes 1877 och ska ha ritats av domkyrkoarkitekten i Lund, Helgo Zettervall. Några originalritningar finns inte bevarade, men enligt anteckningar ska han ha skickat ritningar till ett trädgårdshus samt ett skostall på Alnarp. Hovbeslagsskolan inriktade sig på att lära ut hovslagaryrket och ursprungligen inrymde byggnaden smedja, skostall, sal och tjänstebostad åt föreståndaren.

Byggnaden är uppförd i gult tegel med dekorativa inslag av rött tegel samt flera detaljer som syftar till byggnadens funktion. Fönsteromfattningarna har en hästskoform och uppe på gavelpartierna finns de karaktäristiska hästhuvudena i plåt. Äldre fotografier visar att det har funnits lövsågad dekor som skärmar av gavlarna. Enligt uppmättningsritningar från 1943 av Gottfried Beijer finns dessa inte inritade. Det är oklart när de avlägsnades från byggnaden, troligtvis redan i ett tidigt skede.

Hovbeslagsskolan skyddas sedan 1994 byggnadsminne enligt Lagen om kulturminnen mm. tillsammans med de andra institutionsbyggnaderna på området.

Utförda åtgärder

Gavelpartierna hade vid en första genomgång kraftiga sprickbildningar i timret samt rötskador. Det fanns tidigare lagningar av virket, vilket tyder på att det utsatta läget ställt till problem under en längre tid. Vid startmötet gjordes en genomgång av den nordvästra samt den sydvästra gaveln tillsammans med arkitekt och entreprenör. Därefter sattes riktlinjer upp för utifrån vilken nivå lagningar skulle genomföras. Kraftigt rötskadade delar avlägsnades och skarvades i med ny tätvuxen kärnfur. Målet var att behålla så mycket av originalmaterialet som möjligt samt att skarva in nya delar med traditionella metoder så som halvningar och infällningar som fästes med trädymningar. Ytorna limmades först med snickerilim. Vindskivor spikades med galvad spik.

Vanligtvis brukar inte torksprickor vara av den grad att de orsakar större skador, men i det befintliga virket fanns det sprickor upp mot ett par centimeter breda som bildade djupa revor där vatten kunde bli stående. Sprickbildningen ansågs vara så omfattande att det fanns behov av att åtgärda den. Efter diskussioner tillsammans med konsult och entreprenör beslutades att fylla sprickorna med linoljekitt. Möjligen kommer kittet att spricka och trilla bort om det uppstår rörelser i träet, men åtgärden ger ett tillfälligt skydd och skadar inte virket. Tidigare har sprickorna tätats med silikonfog, en metod som inte fungerat och som även anses vara olämplig ur antikvarisk synvinkel. Gavlarna målades med Ottossons linoljefärg Caput Mortuum 1A-20D.

Bild 2: Närbild på rynkig färg.

Avvikelser från arbetshandlingar

Inga avvikelser från arbetshandlingarna har förekommit, men har måleriarbetet skett mycket sent på året, vilket antikvarisk kontrollant har påpekat under arbetes gång. Vilken tidpunkt på året måning ska utföras har dock inte styrts av arbetshandlingar eller tillståndsbeslut.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetet har utförts väl och i enlighet med länsstyrelsens beslut och anvisningar från antikvarisk kontrollant, slutresultatet har dock vissa brister. Traditionella material har så som linoljefärg har använts men arbetet gjordes dock vid en olämplig tidpunkt på säsongen, vilket har påpekats under arbetenas gång. Färgen hade vid slutbesiktning torkat över förväntan med tanke på att strykningar skedde så sent som i slutet av november, men den nordvästra gaveln var fortfarande inte helt torr. Rynkning samt märken efter regn var vanligt förekommande på både de gavlar som kunde inspekteras med lift (den nordvästra och den sydvästra). Dessa syns inte från marken men har noterats i slutbesiktningsprotokollet. Fastighetsägaren bör vid ev. garantibesiktning uppmärksamma huruvida detta har lett till ytterligare skador, så som dålig vidhäftning. Snickeriarbetena samt målningen har, bortsett från tidpunkten, gjorts på ett fullgott och hantverksmässigt sätt.

lakttagelser under restaureringen

I samband med slutbesiktningen noterades även att fönstren på byggnaden är i stort behov av restaurering, särskilt de äldre bågarna på nedre plan. Det finns i dagsläget inga synliga skador i träet, men ett kraftigt färgsläpp vilket gör fönstren utsatta. Ommålning med linoljefärg inom snar framtid kan förhindra uppkomst av skador i karm och båge.

Lund 2008-12-12

Mia Jungskär

Fotobilaga 1 - Nordvästra gaveln

Före

Under

Efter

Ytterligare bilder på snickerilagningar på nordvästra gaveln.

Fotobilaga 2 - Nordöstra gaveln

Före

Under

Efter

Fotobilaga 3 - Sydvästra gaveln

Före

Under

Efter

Fotobilaga 4 - Sydöstra gaveln

Före

Under

Efter

Regionmuseets rapportserie 2008

Kulturmiljö

1. Vä söder om S:ta Gertrud, Vä sn, FU, Jan Kockum, 2007
2. Kv Södra kasern 2 i Kristianstad, Kristianstad, FU, Jan Kockum 2007 – 2008
3. Gör en kyrka någon skillnad? DK, Åsa Alftberg & Lotta Eriksson, 2007
4. Kärnkraftens fysiska miljöer, Förstudie, Henrik Borg, 2008
5. Eslövs medborgarhus, Eslöv, AK, Helena Nilsson och Anna Rabow, 2005
6. Barsebäcks kyrka - installation av nytt värmesystem, Barsebäcks sn, AK, Kristina Nilén, 2007
7. Fjälkestads kyrka - invändig renovering, Fjälkestads sn, AK, Emelie Petersson & Helena Nilsson 2006
8. Krapperups alléer, Brunnby sn, KA, Patrik Olsson, 2008
9. Västra Nöbbelövs kyrka - utvändig renovering etapp 1, V. Nöbbelövs sn, AK, Helena Nilsson och Emelie Petersson, 2006
10. Folkestorps bränneri, Vårdplan, 2007-2008, Henrik Borg & Bengt Spade
11. Glimmingehus - kulturhistorisk värdebeskrivning, Vallby sn, KA, Kristina Nilén, 2008
12. Vikingatida silver från Kiaby, Kiaby sn, Bertil Helgesson, 2008
13. Norra Mellby kyrka, Norra Mellby sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2007 – 2008
14. Brönnestad kyrka, Brönnestad sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2007 – 2008
15. Södra Björstorps dammar, Brösarps sn, AF, Lotta Eriksson, Bertil Helgesson & Niclas Hansson, 2008
16. Munken 6, Åhus sn, FU+SU, Helén Lilja, 2000-2002
17. Gualöv 61:113. Gualöv sn, AU, Jan Kockum, 2008.
18. Stakethandboken – att gjuta ett Bromöllastaket, Katarina Olsson & Jimmy Juhlin Alftberg, 2007
19. Jordkällare i Lurebygget, AK, Perstorps sn, Katarina Olsson, 2007
20. Anna på Klinten. – BMU, Västra Karups sn, Paul Hansson, 2007
21. Aosehus, Åhus sn, UN, Jan Kockum, 2007
22. S:t Olofs station, S:t Olofs sn, AK, Katarina Olsson, 2007
23. Vårdplan för området kring Pannehuset, Andrarums sn, KA, Anna Rabow och Jimmy Juhlin Alftberg 2007-2008
24. Gravfälten vid Vä, Vä sn, AU, Tony Björk, 2008
25. Öllsjö 7:1, Skepparslöv sn, AU, Anders Edring, 2008
26. Hammar 9:21, Nosaby sn, AU, Anders Edring, 2008
27. Magasinet i Svalöv, Svalövs sn, BMU, Henrik Borg, 2008
28. Träne kyrka, Takrestaurering, Träne sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2007
29. Uppåkra kyrka, FU, Bertil Helgesson, 2008
30. Osby kyrka - läktarunderbyggnad och ledningsschakt, Osby sn, AK & FU, Lotta Eriksson & Jan Kockum, 2007-2008
31. Vä 2:12 - Väby gård, Vä sn, FU, Catherine Svensson, 2008.
32. Bälteberga 1:3, Vårdplan 2007-2008, Ottarps sn, Henrik Borg, Kristina Nilén, Anna Rabow, 2007-2008
33. Bland tobak och textil i Dösjebro, Västra Karaby sn, DK, Henrik Borg, 2008
34. Ignabergerga gamla kyrka - invändiga arbeten, Ignabergerga sn, AK, Helena Nilsson & Lotta Eriksson, 2007-2008
35. Från Härlöv till Ringelikors, Kristianstad, AU, Tony Björk, 2008
36. Härlöv 50:27 & 50:53, Kristianstad, FU, Jan Kockum, 2008
37. Taktäckning Bondrumsgården, Fågeltofta sn, AK, Helen Carlsson, 2008
38. Allhelgonakyrkan på Ven, omläggning av torntak samt omfogning av tornet, S:t Ibb sn, AK, Anna Ligoura, 2007
39. Kulturresevat i Skåne, KA, Paul Hansson o Patrik Olsson o Johan Dahlén, 2001
40. Västra Torups kyrka, Västra Torups sn, AK, Emelie Petersson och Anna Rabow, 2007
41. Boplats vid Linderödsåsen, Degeberga 26:3, FU, Helén Lilja, 2008
42. Pegelhuset – restaurering av exteriören, Ystad sn, AK, Anna Ligoura och Mia Jungskär, 2005
43. Yngsjö 4:248, Åhus sn, FU, Helene Wilhelmsson, 2008
44. Burlövs gamla kyrka, utvändig renovering, Burlövs sn, AK, Petter Jansson 2005- 2006
45. Munkarps kyrka, ut- och invändig renovering, Munkarps sn, AK, Petter Jansson 2005- 2006
46. Trekungahuset, Malmö sn, AF, Paul Hansson 2007
47. Maglö, AK, Cecilia Pantzar 2003
48. Hagestad 117:1- förhistoriska boplatsslämningar, Löderup sn, FU, Helene Wilhelmson, 2006
49. Harlösa kyrka, Harlösa sn, AK, Anna Rabow, 2004
50. Stehags kyrka-nykyrkan, Stehags sn, FU, Helene Wilhelmson, 2006.
- 50B. Önnestads kyrkogårdsmur, AK, Önnestad sn, Helen Carlsson, 2008
51. Boplatsen vid Valjeviken, Edenryd 16:4 m fl, Ivetofta sn, SU, Tony Björk, 2008

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

52. Fyra förundersökningar i Kv Carl XI, Åhus, FU, Jan Kockum, 1997, 1999 & 2000
53. Gamlegården Vittskövle, Vittskövle sn, UN, Johan Dahlén, 2005
54. Förstudie till kulturmiljöprogram för Hässleholm, Hässleholms kn, PJ, Henrik Borg och Paul Hansson, 2005
55. Bondrumsgården, Fågeltofta sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2008
56. Mariakyrkan i Båstad - tillgänglighetsanpassning, Båstad sn, AK, Lotta Eriksson, 2007-2008
57. Nämndemansgården på Ven, S:t Ibbs sn, AK, Anna Rabow, 2007
58. Ekestad folketspark, Österslöv sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2008
59. Båstad kyrkogård, Båstad sn, DK, Lotta Eriksson & Anna Ligoura, 2008
60. Araslöv 1:61, Färlöv sn, FU, Helén Lilja, 2008
61. Projekt Barkåkra, Ängelholms kn, KA, Författare Bertil Helgesson, Mia Jungskär & Cissela Olsson, 2008
62. Per Ols gård/Västragård, Ballingstorp 1:9, Kviinge sn, AK, Helen Carlsson, 2008
63. Trapphuskonservering i Tranchellska huset, Landskrona stad, AK, Mia Jungskär, 2008
64. Arkeologi och fjärrvärme - Nymölla till Valjeviken, FU, Anders Edring, 2007.
65. Bjersjöholms gamla slott, Bjäresjö sn, AK, Anna Rabow och Mia Jungskär, 2006 samt 2008
66. Nedanbäck 1:2, Glimåkra sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2008
67. Kulturlager i Tosteberga by, Trolle-Ljungby sn, FU, Tony Björk, 2008.
68. Klosterkyrkan i Lund- invändig rening, Lunds stad, AK, Petter Jansson, 2007
69. Klockrent- renovering av kyrkklockor, S:t Nicolai kyrka i Trelleborg, Trelleborgsstad, AK, Petter Jansson, 2007
70. Arilds kapell- golv- och elrenovering, Brunnby socken, AK, Petter Jansson, 2007-2008
71. Ingeborrarpsgården – takomläggningen på loglängan, Rya sn, AK, Mia Jungskär, 2008
72. Exteriör renovering av Tässjö kyrka, Tässjö sn, AK+MD, Mia Jungskär, 2008
73. Sälshögs Gamlegård – utvändig restaurering, Tryde sn, AK, Mia Jungskär, 2008
74. Bergakyrkan i Bjärred, takrenovering, Flädie sn, AK, Petter Jansson, 2005
75. Fjälkinge 206:1, Fjälkinge sn, BMU, Helen Carlsson, 2008
76. Bösarps kyrka, ut- och invändigt, Bösarps sn, AK, Petter Jansson, 2006
77. Taken på Ausås prästgård, Ausås sn, AK, Anna Rabow, 2007
78. Vittskövle slott - vårdplan 2008, Vittskövle sn, Henrik Borg, Jimmy Juhlin Alftberg, Kristina Nilén, Anna Rabow, Heikki Ranta, 2008
79. Boplatsen vid Gringelstad, Köpinge sn, FU, Tony Björk, 2008
80. Sporrakulla gård, Glimåkra sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2008
81. Södra Björstorp - restaurering av dammar, Brösarps sn, AK, Lotta Eriksson, 2008
82. Tirups kyrka – ommålning av kyrkdörrar, Tirups sn, AK, Anna Ligoura och Mia Jungskär, 2008
83. Norra Åsums kyrkogård, Norra Åsums sn, DK, Lotta Eriksson & Anna Ligoura, 2008
84. Jöns Jonsgården, Kattarps sn, AK, Mia Jungskär, 2008
85. Norrviks tobakslada, Rinkaby sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2008
86. Gårdarna vid Ringelikors, RAÅ 307 & 308, Kristianstad, FU, Tony Björk, 2008.
87. Tomelilla Byagård, tak- och fasadarbete, Tomelilla sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2008
88. Sankta Maria kyrka i Ystad, invändig restaurering, Ystad, AK, Petter Jansson, 2008
89. Borrby kyrka – utvändig renovering, Borrby sn, AK, Helen Carlsson, 2008
90. Senpaleolitiskt mossfynd i Östra Grevie, Ö Grevie sn, Besiktning, Helene Wilhelmson, 2006
91. Förhistoriska boplatser inom Vä 2:107, Vä sn, AU, Jan Kockum, 2008
92. Kust & Historia- En fördjupning på bynivå.. Bertil Helgesson, Åsa Jakobsson, Anki Karlsson och Anna Rabow
93. Från Karlshöga till Nämndemansgård, S:t Ibbs sn, DK, Mia Jungskär & Anna Rabow 2008
94. Bromölla 11:98 –Gravar och boplatzlämningar vid Bromölla, UN, Anders Edring & Thomas Linderöth 2008
95. Horna 3:12 m.fl., Åhus sn, AU2, Helen Lilja 2008
96. Västra Sallerups kyrka – utvändig renovering, Västra Sallerups sn, AK, Petter Jansson 2007-2008
97. Torsbro krutbruk, Färlöv sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2008
98. Borrby kyrka och kapell - restaurering av blyfönster med glasmålningar, Borrby sn, AK, Kristina Nilén, 2006-2007
99. Skarhults slott - invändig renovering och ombyggnad av södra längan, Skarhults sn, AK, Kristina Nilén, 2007-2008
100. Skarhults slott - omläggning av tak på "Gamla hisslogan", Skarhults sn, AK, Kristina Nilén, 2007-2008
101. Alunbruket i Andrarum, murrestaurering, Andrarum sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg 2008
102. Restaurering av gavlär på Hovbeslagsskolan, Alnarp, Lomma sn, AK, Mia Jungskär 2008

